

semmoinen, joka toistaiseksi hoitaa virkaa, kun se on jäänyt auki viran edellisen haltijan kuoltua tai erottua.

Käytännössä *vt.* neuvokseksi on kuitenkin vanhastaan sanottu myös sellaista virkamiestä, joka on hoitanut neuvoksen virkaa sen haltijan ollessa vaikkapa sairaus- tai opintolomalla.

Teleneuvoksen asiakkaiden kannalta nämä kaksi viranhoitoa ovat samaveroisia: meidän on uskottava neuvoksen sijaisen arvovaltaan kuten neuvoksen arvovaltaan, perustuipa hänen väliaikainen asemannousunsa mihin tahansa. Hallinnonkin kannalta viranhoidot ovat samaveroisia. Jos teleneuvokset muodostavat esim. kollegisen neuvoskunnan, niin kummankinlaiset väliaikaisneuvokset istuvat siinä sekä vakinaisten neuvosten että toistensa arvoisina.

Mutta tulipa joku, joka huomasi: kaksi väliaikaisuuden luokkaa on erotettava ja tämä eronteko pantava valtionhallinnon kaikessa kielenkäytössä toimeen. Toimeenpanon avuksi suomeen oli juurrutettava *vt:n* lisäksi uusi lyhenne »*vs.*»

Tämän »*vs:n*» piti tarkoittaa viransijaista. *Viransijainen* ei tosin alkuaan ole ollut mikään *vt:n* vastakohta; sitä on käytetty viran väliaikaisista hoitajista, olipa virka auki tai sen vakinainen haltija muuten poissa. Mutta uudessa käytännössä rävytettiin »*vt:n*» ja »*vs:n*» välille kertakaikkinen ero: »*vt. neuvos*» oli ankarasti eri asia kuin »*vs. neuvos*». Havaitakseni kahtiajako *vt.* — *vs.* pantiin tittelien yhteydessä toimeen viimeistään 1960- ja 1970-luvun taitteessa. Ja kohta koko valtionhallinto yliopistoja myöten, jopa kunnallishallinto ja jossain määrin yksityisetkin työnantajat olivat noudattaneet mallia.

Ehkä suurin kiusa koitui joukkoviestimille. Niidenkin oli pidettävä silmällä sitä, onko kulloistakin väliaikaisneuvosta tai väliaikaisapulaisasiainvalvojaa sanottava *vt.* neuvokseksi tai valvojaksi vai *vs.* neuvokseksi tai valvojaksi.

Miten irrota tästä vitsauksesta?

Keinoja on monia. Voitaisiinhan vaik-

Vs. presidentti Sorsa

»*Vt.* teleneuvos Liikku Tietonen ilmoittaa yhä useampien kirjeiden tavoittavan vastaanottajat yhä nopeammin.»

»*Vs.* apulaisasiainvalvoja Pika Kirjonen vahvistaa *vt.* teleneuvos Tietosen lausunnon kaikilta osin.»

Näitä *vt:itä* ja *vs:iä* tarjotaan meille nykyään päivästä päivään. Useimmat tietävät, että *vt.* tarkoittaa virkaa toimittavaa eli »virkaa tekevää». Jos tarkkoja ollaan, virkaa toimittava teleneuvos on

ka palauttaa *vt.* entiseen laajempaan käyttöön ja syrjäyttää »*vs.*» kokonaan. Ei »*vs:ää*» voi järjestelmällisesti lukeakaan. *Viransijainen* on substantiivi, mutta miltä kuulostaisi puhe »viransijaisesta apulaisasiainvalvojasta», jossa siitä on kammettu adjektiivi?

Voitaisiin myös syrjäyttää yhdellä kertaa »*vt.*» ja »*vs.*» ja ottaa molempien tilalle yhteisesti käyttöön *va.* eli väliaikainen. Semmoinen lyhenne on suomessa vanhastaan ollut, mutta se tuntuu nyt tukahtuneen »*vt:n*» ja »*vs:n*» survokseen.

Vihdoin kannattaisi muistaa selvää sanaa *sijainen*; silloin päästäisiin kaikista lyhenteistä. Onhan iät ja ajat totuttu puhumaan opettajan sijaisesta, olipa kyseessä »*vt.* opettaja» tai »*vs.* opettaja». Samoin puhutaan pataljoonankomentajan kesäloman aikana jatkuvasti pataljoonan komentajan sijaisesta eikä »*vs.* pataljoonankomentajasta». Mikä siis estää sanomasta myös »teleneuvoksen sijainen Liikku Tietonen», »apulaisasiainvalvojan sijainen Pika Kirjonen»?

Ja kun lehteen haastatellaan »*vs.* apulaisprofessori Tuotos Tulosvastuuta» (seuraavassa kappaleessa ehkä jo »professori Tulosvastuuta»), voitaisiin tarkistaa myös hänen todellinen asemansa ja sen perustana oleva oppiarvo. Se voikin

olla esim. *lehtori*, *kauppat. lis.* tai *assistentti*, *valtiot. maist.* Koko virkaan T. Tulosvastuu on määrätty ehkä muutamaksi viikoksi, kun apulaisprofessori Raito Kermikkä on lähtenyt tutkimusmatkalle Enontekiölle. Lukijoita kyllä kiinnostaa se, mitä virkaa Tulosvastuu epäpäteväenä hoitaa. Mutta heitä voi kiinnostaa myös se, mikä hän kulloinkin on miehiään.

Viransijaisia on monia. Ei sentään puhuttu »*vs.* presidentistä Kalevi Sorsasta», kun tasavallan presidentti taannoin keskeytti pariin otteeseen viranhoitonsa ja lähti käymään Japanissa ja Intiassa. Ei ollut tarpeenkaan. Sorsakin oli sijainen: *tasavallan presidentin sijainen pääministeri Kalevi Sorsa.*

Jossain toisessa yhteydessä hän olisi sijaisuutensakin aikana voinut olla *pääministeri Kalevi Sorsa*, jopa *yhteiskuntat. maist. Kalevi Sorsa* (ei kuitenkaan »*yht. maist.*» eli yhteinen maisteri).

Ja olisihan hänellä ollut oikeus myös irtautua hetkeksi koko tittelijärjestelmästä ja painua viestimiä ja hallintoa pakoon Eläintarhanlahden rantaan. Itsekseen hän olisi voinut nostaa katseensa tyyneestä rantasulasta pilvien tuuliseen maailmaan ja olla *Kalevi Sorsa.*

T. I.